

Maatschappelijk gedachtegoed Stichting De Bestemming

Stichting 'De Bestemming' is een brancheorganisatie voor loopbaan- en reïntegratiebureausmaar gaat verder dan **a.** belangenbehartiging van de bureaus: het behartigt ook belangen van de werkzoekenden. Dit is tevens in de **statuten** van de Stichting vastgelegd:

'b. *Het zich inzetten voor een zodanige inrichting van de maatschappij dat zoveel mogelijk mensen – elk op hun eigen niveau en passend bij hun eigen motivatie en 'bestemming'- deelnemen aan maatschappelijke activiteiten en het economisch verkeer, waarbij actief gestreefd wordt naar gelijke kansen tot deelname, in elke levenssituatie en in elke levensfase'*

'c. *Het kweken van zo breed mogelijk maatschappelijk begrip voor de (psychologische) beleving van mensen die aan (betaalde) activiteiten op hun niveau willen deelnemen, maar daarvan worden uitgesloten of bij pogingen tot deelname worden afgewezen'*

'd. *Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk zijn'.*

In minder formele taal en uitgebreider dan bovenstaand wordt het gedachtegoed als volgt geformuleerd.

Doel één is het brengen van individuen bij hun eigenlijke bestemming, waarin zij zich het lekkerst voelen, een goede bijdrage aan de maatschappij leveren en dat liefst in betaalde vorm.

Als en zolang betaalde activiteit niet lukt, worden de cliënten geholpen hoe hun leven in te richten dat zij toch maximaal gelukkig en zinvol kunnen leven, een gevoel van waardering, erkenning en identiteit krijgen of houden. Immers, verlies van of gebrek aan betaald werk leidt meestal niet alleen tot (groot) inkomensverlies, maar ook tot verlies van zelfvertrouwen, verlies van 'sociaal ingebed zijn' en verlies van persoonlijke ontwikkeling en identiteit.

Doel twee is het vrij houden van de markt voor loopbaan- en reïntegratiebedrijven – het voorkomen dat één brancheorganisatie die nogal nadelige voorwaarden heeft voor kleine bureaus, de markt monopoliseert (zoals Borea; dit gevaar was een jaar geleden, 2003, veel acuter dan nu, eind 2004).

Doel drie is de maatschappij zo in te richten, dat mensen die dat wensen qua activiteiten maximaal bij de samenleving worden betrokken en hiervoor redelijk worden beloond. Principes hierbij zijn: verdeling van beschikbaar werk, roulatie op de arbeidsmarkt voor iedereen, het kunnen combineren van deeltijdwerk met basisinkomen/basisuitkering en het voelen van 'sociale zekerheid' NIET door een uitkeringsstelsel voor zogenaamde pechvogels, maar door een arbeidsmarkt met financiële en juridische prikkels die roulatie en verdeling van werk bevorderen zodat mensen zich over hun terugkeer naar het arbeidsproces weinig zorgen hoeven te maken. Naarmate mensen langer buiten het arbeidsproces zitten, moeten zij MEER kans hebben om terug te keren naar het arbeidsproces in plaats van MINDER.

De Stichting is daarmee tegen uitsluiting van werkzoekenden, tegen een concentratie van beschikbaar werk bij een kleine hoeveelheid mensen en/of organisaties en tegen beschermingsbarrières die werkenden bevoordelen (in het behouden van werk) en daarmee nieuwkomers kansarmer maken dan 'oudgedienden' en werkzoekenden uitsluiten (de 'Last in First out (LIFO) regel welke geldt als selectie criterium bij

ontslaggronden is één van de vele onrechtmatigheden die wij aan de kaak stellen). Om de handschoen op de werken: waarom niet FIFO (First in First out) voor de doorstroming?

De vrije markt voor arbeid (bovenop een basisinkomen) zorgt ervoor dat er altijd wel voldoende werkaanbod is: bij meer behoefte aan werkenden stijgen de lonen, bij minder behoefte dalen de lonen.

In het bijzonder eigen initiatief en startend ondernemerschap moeten worden bevorderd, voor degenen die beter als eigen ondernemer uit de verf komen dan werknemer.

Waarom dit derde doel? Als oprichters van De Bestemming vinden wij dat wij – die van het begeleiden van o.a. werkzoekenden – een maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten nemen om 'invoeging' van werkzoekenden in het maatschappelijke verkeer te bevorderen. Daarbij zichtbare barrières moeten worden benoemd en 'geslecht', ook als het impopulair is om te zeggen. Juist wij, die bovenop de praktijk zitten van werkloosheid en werk vinden, nemen onze verantwoordelijkheid om de maatschappij in te lichten over de werkelijke gang van zaken en oefenen effectief druk uit op de politiek om roulatie op de arbeidsmarkt en werkgelegenheid werkelijkheid te laten worden.

Niet:

- 'Zakken vullen door het rondpompen van werklozen' en richting pers en politiek zwijgen over de praktijken
- Geld verdienen aan reïntegratie zonder het echte probleem, gebrek aan structurele werkgelegenheid, te benoemen
- De schijn wekken dat deelname aan het economische verkeer thans mogelijk is voor iedereen die maar handen en voeten of een hoofd heeft – er is een structureel tekort aan werkgelegenheid (zie later punten 4 en 6)
- Uitoefenen van dwang en sanctie om te gaan werken; wij geloven enerzijds dat de mens intrinsiek de behoefte heeft om activiteiten te ontplooiën en anderzijds dat de marktwerking, de beloning voor arbeid, altijd zal zorg dragen voor voldoende aanbod van werkenden (dus NIET: korten in uitkeringen om mensen aan het werk te krijgen terwijl stelselmatig werkgelegenheid ontbreekt, maar wel: de mensen bij hun drijfveren brengen, Nederland stimuleren maximale werkgelegenheid te ontwikkelen en verder een echt vrije markt zijn/haar werk laten doen. Het 'vangnet' voor mensen die uitgesloten raken van deelname is een basisinkomen (voor iedereen). Roulatie op de arbeidsmarkt wordt gestimuleerd in plaats van verhinderd)
- Sollicitatieklasjes met 10-20 personen en verder niets
- 'Repressie' toepassen en angst bevorderen bij werkzoekenden
- De aandacht afleiden van gebrek aan werkgelegenheid door te praten over 'arbeidsmarktbeleid' en werklozen als 'probleemgevallen'

Wel:

- Reïntegratie bieden in de vorm van persoonlijke begeleiding in het zoekproces, om werkzoekenden te steunen bij het nemen van eigen verantwoordelijkheid, en het helpen het eigen leven zo gelukkig mogelijk in te richten ook zolang betaald werk op zich laat wachten
- Oneerbare praktijken naar buiten brengen
- Erop hameren dat het tekort aan betaalde werkgelegenheid structureel is en dus herverdeeld kan worden (VN-motie gelijke behandeling – rechten van de mens)
- Nederland stimuleren optimale werkgelegenheid ontwikkelen binnen de kaders van menselijkheid, verder een echt vrije markt zijn/haar werk laten doen (N.B. dat discriminatie in ontslagbescherming op grond van dienstjaren en leeftijd geen

vrije markt betekent). Het **'vangnet'** voor mensen die uitgesloten raken van deelname is een **basisinkomen** (voor iedereen boven de 18). Roulatie op de arbeidsmarkt wordt gestimuleerd in plaats van verhinderd.

- Reductie van de hoeveelheid ambtenaren die hun brood verdienen dankzij het bestaan van werklozen (WW/WAO/bijstand). Vaak pleegt deze groep ambtenaren het grootste 'verraad': zij cultiveren het beeld dat werkloosheid om extra middelen en ambtenarenfuncties vraagt, en met die maatregelen het vinden van werk wel mogelijk zou zijn. Zij ontkennen het probleem van het structurele tekort aan werkgelegenheid. Door het probleem van werkloosheid *als 'ernstig, maar te verhelpen door de werklozen te stimuleren c.q. flink aan te pakken'* af te schilderen, creëren en houden zij hun eigen banen. Zij zullen altijd streven naar een zo uitgebreid mogelijke lappendeken aan maatregelen richting werkzoekenden. De ware oorzaken van stelselmatig langs de kant staan – het structurele gebrek aan werkgelegenheid, het structurele gebrek aan roulatie op de arbeidsmarkt door bescherming van ambtenarenstatus, het structureel geheim houden van overheidsvacatures, het structureel beschermen van werkenden op dienstjaren en leeftijd – laten zij ongenoemd. *Zij beweren graag dat 'De verzorgingsstaat' onbetaalbaar is geworden door de 'sociale zekerheid', terwijl in werkelijkheid een veelvoud van het bedrag aan uitkeringen per jaar (nl. een veelvoud van 14 miljard) wordt uitgegeven aan ambtenarij die het 'helpen van werklozen' in de breedste zin des woords tot hun baan heeft gemaakt.* Het probleem van betaalbaarheid van de verzorgingsstaat zit hem in de uitgebreide overheid, niet in de sociale zekerheid. Echter, er is geen regeringsfunctionaris die dit benoemt.
- Streven naar gelijke ontslagbescherming voor iedereen – onafhankelijk van dienstjaren en leeftijd. Deze – voor iedereen gelijke – ontslagbescherming moet enerzijds genoeg bescherming bieden dat mensen enige 'baanzekerheid' voelen, anderzijds niet zo groot zijn dat werkgevers ontmoedigd raken hun personeel te laten rouleren, door bijvoorbeeld werklozen aan te nemen en thans werkenden af te stoten.

Doelgroepen. In de eerste jaren richt de Stichting zich op drie groepen van individuen:

- mensen met een uitkering / werkzoekenden (WAO, WW, bijstand, NUG) (met andere woorden: reïntegratie derde en vierde spoor)
- zieke werknemers die weer gezond willen worden en gelukkig willen werken (met andere woorden: reïntegratie eerste en tweede spoor)
- werkenden die willen reflecteren op hun functioneren, verdere loopbaan en de plaats van die loopbaan in hun leven (met andere woorden: loopbaanadvisering aan werkenden).

Daarmee begeeft de Stichting zich met name op de consumentenmarkt.

Idealistische inslag. De Stichting heeft ook een sterke idealistische inslag. Onderstaand wordt in meer detail dan voorgaand ingegaan op het idealistische gedachtegoed van de Stichting.

1. Nadruk op loopbaanbegeleiding

In het geloof (en gebaseerd op de rechten van de mens) dat een mens het recht heeft gelukkig te zijn, en vrij is in zijn arbeidskeuze, wordt veel nadruk gelegd op het met de cliënt definiëren wat goed bij hem/haar past. Dit maakt ook de kans op langdurige, gelukkige en zinvolle inzet van het individu voor de maatschappij het grootst ('duurzame plaatsing' niet in termen van x maanden, maar 'goed op je stek' en 'lekker in je vel en vak' voelen). Wij geloven dat de meeste mensen zelf

in staat zijn op 'banen te jagen' – daar waar zij dat niet zouden kunnen worden zij geholpen.

'Doorschuiven op basis van CV' of 'dwang tot arbeid' wijzen wij in sterke mate af. Dwang tot arbeid die een mens niet leuk vindt a) leidt tot ziekte en uitval b) gaat tegen het elementaire grondrecht in van 'right of pursuit of happiness' en 'free choice of labour' – behorend tot de universele rechten van de mens zoals in 1948 afgesproken en c) is niet nodig: in Nederland staan al decennia lang 1,7 miljoen mensen langs de kant (WW, WAO, bijstand) terwijl per jaar circa. 5,5 a 6 miljoen volledige arbeidsjaren worden verricht. Er is dus een overschot aan werkenden, waardoor dwang niet hoeft (en bovendien kan in plaats van dwang, stimulans worden gebruikt: vrije marktwerking en arbeid aantrekkelijk maken).

2. Het helpen leren mensen zo gelukkig mogelijk te leven zo lang er voor hen geen inbedding in (betaald) werk is

Dit betekent dat bij de begeleiding niet uitsluitend wordt gemikt op 'het halen van die baan', maar dat men de cliënt ook helpt de periode zonder werk zinvol gestalte te geven.

Alle zinvolle 'arbeid' telt, niet alleen betaald werk. Betaald werk kan tot extra bevrediging leiden omdat men daarmee meer materiële wensen in vervulling kan laten gaan, of omdat geld toch wordt gezien als erkenning.

3. Begrip kweken voor de situatie van de werkzoekende

Werk wordt niet uitsluitend gezien als bron van inkomsten, maar ook als bron van zelfvertrouwen, ontplooiing, plezier, identiteitsvorming en sociale contacten. Het 'omgekeerde bewijs' hiervan is dat plotseling gebrek aan werk niet alleen leidt tot minder inkomen, maar ook verlies van andere, zojuist genoemde zaken.

Hoe het voelt om te willen werken, op het eigen niveau, maar constant te worden afgewezen moet veel meer dan tot nu toe worden beschreven en gedeeld met de meerderheid van de bevolking die er gewoonlijk geen weet van heeft. Aldus wordt onderling begrip en solidariteit bevorderd.

4. Kans op werk voor iedereen – op grote schaal

Of het veel geloofde en beloofde 'sprookje' van 'volledige en voltijdse werkgelegenheid' waarheid kan zijn? Al 20 jaar lang staan circa. 1,7 miljoen mensen langs de kant (WAO, WW en bijstand). Soms verhuizen mensen van de ene groep naar de andere, maar het totaal blijft grosso modo hetzelfde. Daartegenover staat dat jaarlijks 5,5 - 6 miljoen voltijds arbeidsjaren worden verricht. Er zijn in Nederland meer dan 7,5 miljoen betaald werkenden – maar door de grote hoeveelheid part time werk is de laatste 20 jaar het arbeidsvolume gelijk gebleven: 5,5-6 miljoen. *'Volledige werkgelegenheid' is dus niet alleen een mythe omdat decennia al veel mensen langs de kant staan, maar ook omdat veel werkenden niet fulltime werken. Het niet-fulltime werken ziet De Bestemming niet als een probleem – in tegendeel. Echter, het uitgesloten raken van mensen van deeltijd of voltijdsarbeid en het daarbij zelf beschuldigen van de uitgeslotenen acht De Bestemming wel een groot probleem.*

'Iedereen aan het werk' kan dus pas bij ofwel een enorme structurele, blijvende economische groei ofwel structurele herverdeling van arbeid. Delen van de

inkomsten van Stichting De Bestemming gaan naar goede doelen als Stichting IkWilWerken, die ijveren aan een structurelere verdeling van beschikbaar werk, en vergroting van werkgelegenheid (hierbij zij opgemerkt dat economische groei vaak nog geen groei van werkgelegenheid met zich meebrengt).

Het adagio 'iedereen aan het werk' moet bovendien worden bevestigd en de onredelijkheid die erin schuilt worden ontzenuwd. Waarom 'moet iedereen aan het werk?' Is dit uit compassie met werkzoekenden die men graag de voordelen van betaald werk biedt? Of is het een adagium om verder te bezuinigen op het sociale stelsel en tegelijk meer uit te geven aan overheidsambtenaren? Vertel het ons!

Tegenwoordig heerst nog steeds het arbeidsethos 'werken moet' en 'volledige werkgelegenheid moet'. Als men er echter bij stil staat dat 'eten' en 'een dak boven je hoofd' (inclusief materiële zaken) tot de elementaire behoeften behoren – naast zorg – en dat omstreeks 1850 80% van de mensen werkzaam was in de landbouw, en tegenwoordig nog maar 3% in de landbouw en 15% in de industrie, kan geconcludeerd worden dat het voldoende is als maar een klein deel van de bevolking werkzaam is voor zaken die van onmiddellijk belang zijn. De vrije markt doet zijn marktwerking, en werken loont meer dan het hebben van een uitkering. De rest van de beroepsbevolking heeft zich verschoven naar de tertiaire sector (zakelijke dienstverlening) of quartaire sector (overheid). *Het is een teken van menselijke intelligentie dat niet iedereen meer constant hard hoeft te zwoegen om in het 'naakte bestaan' te voorzien.*

De periode waarin er 'volledige werkgelegenheid' was is maar een beperkte periode uit de wereldgeschiedenis en dat geldt dan voor herstelperioden van rampen of oorlog. Stichting De Bestemming gelooft erin dat productiviteit zodanig is toegenomen dat voldoen in basisbehoeften van de mens slechts door een deel van de bevolking hoeft te worden gedaan. In de vrije markt economie spreekt het voor zich dat het werkende deel meer wordt beloond dan het niet-werkende deel. Een bevolkingsopbouw met 'veel vergrijzing' zal tijdelijk zijn, maar ook dan zal de vrije markt zijn werk doen: de beloning voor arbeid zal stijgen, waardoor vanzelf meer mensen alsnog zullen werken.

Terwijl zoveel mensen langs de kant staan – niet aan het betaalde arbeidsproces kunnen deelnemen, groeit ongemerkt de quartaire sector, de overheid. *Zowel de ondoorzichtigheid EN groei van deze quartaire sector baart ons zorgen. In het bijzonder het feit dat er aan ambtenaren die zich bezighouden met werkzoekenden een veelvoud wordt uitgegeven dan een 'uitkeringen' zelf is een teken aan de wand dat er iets niet klopt. Dat deze veelheid aan ambtenaren vervolgens 'repressie' pleegt op de werkzoekenden die ondanks inspanningen geen werk kunnen vinden, achten wij onmenselijk.*

5. Blijvend ideaal om op te komen voor werkwillenden

Bij de cliënten wordt een attitude van solidariteit bevorderd – in die zin dat men niet alleen gericht is op zichzelf en het zelf wel of niet hebben van betaald werk, maar dat men ook na het zelf vinden van betaald werk medeleven blijft hebben met degenen die langs de kant staan en men zich blijft inzetten voor het betrekken van mensen die langs de kant staan. Een houding van 'ik heb het gered, en laat de rest het zelf maar uitzoeken' is dus erg ongewenst.

Stichting De Bestemming wil een antwoord bieden op de grote vraag die opdoemt voor de 'van werk uitgesloten': mensen die willen meehelpen in landbouw,

industrie, zorg of onderwijs maar daar niet worden aangenomen. Hoe zorgen stimuleren wij hen tot een zinvolle deelname in de maatschappij, gebaseerd op zelfsturing, waarin zij zich verder ontwikkelen, thuisvoelen, hun identiteit verder ontwikkelen, evenals sociale contacten, zich gelukkig voelen en zij niet aangezien worden voor tweederangs burgers want 'niet-werkend'?

6. Een open discussie over de verdwijning van 'volledige werkgelegenheid'

Veel groepen hebben er belang bij te ontkennen dat volledige werkgelegenheid niet meer mogelijk is en zeker in de toekomst niet meer zal terugkomen. Het hardnekkig verkondigen dat volledige werkgelegenheid mogelijk is, of zelfs: dat er een tekort aan arbeidskrachten zou ontstaan, wordt door werkenden en de heersende elite bewust in stand gehouden – om a) zichzelf gerust te stellen dat men altijd wel nodig zal zijn, indien gewenst b) blijvend repressie te kunnen plegen op werkzoekenden en uitkeringen c) het overheidsapparaat verder uit te kunnen breiden, juist met mensen die werkzoekenden zouden moeten begeleiden omdat volledige werkgelegenheid zou moeten bestaan en d) sociale rust te houden.

Als oplossing voor het rouleren van werk en verdelen van werk, bij gebrek aan volledige werkgelegenheid, geloven wij in een basisinkomen. Dit is een onvoorwaardelijk inkomen voor iedereen tussen 18 en 65 jaar. De bekostiging hiervan kan door de enorme besparing op ambtenaren die zich bezighouden met de sociale zekerheid. De zeer ingewikkelde lappendeken van sociale zekerheid wordt vereenvoudigd door invoering van één basisinkomen, en bovendien wordt het verkrijgen van dit basisinkomen niet langer gekoppeld aan het wel of niet hebben van werk. Deze gedachten zijn wereldwijd. Men leze o.a. op www.basisinkomen.nl Het basisinkomen is betaalbaar en voldoende om fatsoenlijk te kunnen leven. Het vrije marktmechanisme en de individuele voorkeur van mensen zal bepalen wie er nog verder werkt. *Van het calvinistische gedachtegoed, en de vervormde bijbeltekst 'voor zweet uws aanschijns zult gij werken' zal definitief afscheid worden genomen, al kan dit decennia duren voordat het 'luxebesef' doordringt dat de mens met zijn productietechnologieën zo ver is gekomen dat slechts een deel van de mensheid hoeft te werken om te voorzien in ieders behoeften.* Welk deel van de mensheid dan werkt, wordt bepaald door het vrije marktmechanisme (beloning voor arbeid) en individuele voorkeur.

Leo Bijl
Ir J. Philippe Blankert CIRM
Oprichters Stichting De Bestemming, 2004.